

Kiertotalouden askelluksia

Anna-Maija Pajukallio
ympäristöneuvos, ympäristöministeriö

Valtakunnalliset jätehuoltopäivät 5.10. 2021, Oulu

Sisältöä

- Kiertotalousohjelman toteuttaminen
- Komission kiertotalouden toimintasuunnitelman seuraavia ulostuloja
- Ohjelmat toisiaan tukemassa ja täydentämässä – VALTSU, kansallinen kemikaaliohjelma ja muovitiekartta
- Poimintoja hallituksen budjettiriihen kiertotalouskirjauksista
- Tuotteistaminen (EoW ja sivutuotteet)
- Taksonomia

Kiertotalouden strateginen ohjelma

Valtioneuvoston päätös strategisesta kiertotalousohjelmasta hyväksyttiin huhtikuussa 2021

Taustalla hallitusohjelma ja ehdotus kiertotalousohjelmaksi ”Uusi suunta”

- Ohjelman toimeenpanoa seuraa laajapohjainen yhteistyöryhmä*
Puheenjohtajana YM:n kansliapäällikkö Juhani Damski
- Hankesuunnitelma ja toimia koskevat hankekortit ohjaavat toteuttamista. Osa toimista jo työn alla.
- Indikaattorit seurannan tukena
- Ensimmäinen toteutumisen arviointi 12/2022

*YM, TEM, LVM, MMM, OKM, VM, Motiva, LUKE, VTT, YKE, GTK, BF, Sitra, Ilmastorahasto, Kivo, EK, Kira-Foorumi/Rakennusteollisuus, YTP, Suomen kierrätyskeskusten yhdistys, WWF, MTK, Kaupan liitto, Suomen Kuntaliitto, Teknologiateollisuus, Kemianteollisuus, Metsäteollisuus, Kuluttajaliitto

Suomessa vuonna 2035 hiilineutraali kiertotalous-yhteiskunta on menestyvän taloutemme perusta

Uusiutumattomien luonnonvarojen kulutus vähenee, ja uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö voi kasvaa siten, että kotimaan primääriraaka-aineiden kokonaiskulutus ei 2035 ylitä vuoden 2015 tasoa.*

Resurssien tuottavuus kaksinkertaistuu vuoden 2015 tilanteesta vuoteen 2035 mennessä.

Materiaalien kiertotalousaste kaksinkertaistuu vuoteen 2035 mennessä.

* Vientituotteiden valmistukseen luonnonvarat eivät kuulu tavoitteen piiriin.

Valtakunnallinen jätesuunnitelma

- Strateginen suunnitelma jätehuollon ja jätteiden synnyn ehkäisyn valtakunnallisista tavoitteista ja toimenpiteistä Suomessa.
- Nykyisen valtakunnallisen jätesuunnitelman valtioneuvosto hyväksyi joulukuussa 2017 ja se on voimassa vuoteen 2023 <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160441>
- Valtionhallintoa sitova suunnitelma, tarkistettava kuuden vuoden välein.
- Tavoite saada lausunnoille lokakuun puolessa välissä

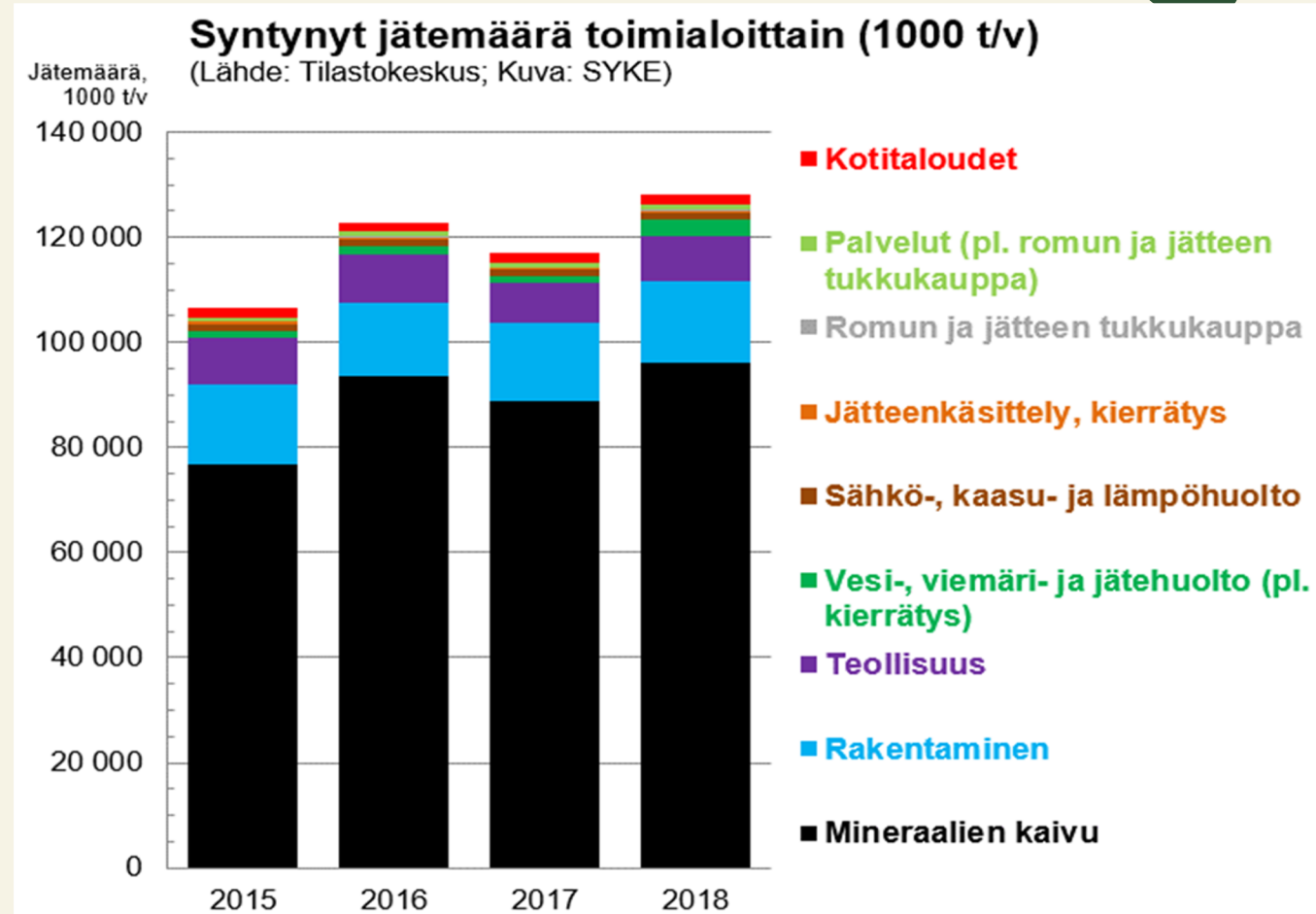
VALTSUn päivitys vuoteen 2027 tehdään, koska

- Jätedirektiivin uudistettiin (2018/98/EY) ja siinä uusia sisältövaatimuksia.
- Jätesuunnitelma on ensimmäistä kertaa EAKR-rahoituksen perusteena. Komissio vaati suunnitelman uudistamista.
- Hallitusohjelma: ” Luodaan jätesektorille kierrätys- ja kiertotaloustavoitteita tukeva visio, joka ulottuu 2030-luvulle. Tavoitteena on kierrätysasteen nostaminen vähintään EU:n kierrätystavoitteiden tasolle. ”

Sisälllys

1. Johdanto
2. Visio vuoteen 2030
3. Keräysjärjestelmät, laitospasiteettitarve ja sijoittumisperusteet
4. Tavoitteet ja toimenpiteet vuoteen 2027
  1. Tiedon oikeellisuus ja digitaalisuus
  2. Jätteen synnyn ehkäisy - yleiset toimenpiteet
  3. Yhdyskuntajätteet
  4. Pakkausjätteet
  5. Kertakäyttömuovituotteiden vähentäminen
  6. Biohajoavat jätteet
  7. Sähkö- ja elektroniikkalaiteromu
  8. Rakentamisen jätteet
5. Jättesuunnitelman laadinta ja vaikutukset (SOVA)
6. Seuranta

Kansallinen kemikaaliohjelma & Muovitiekartta

- Kansallista kemikaaliohjelmaa uusitaan parhaillaan.
- Luonnos lähdössä lausunnoille lokakuussa
- Turvallinen kiertotalous ja kestävä kemia yksi teemoista
  - Esim. toimista:

Helpotetaan kierrätystä ja uusiomateriaalien entistä laajempaa käyttöönottoa edistämällä haitattomia materiaalikiertoja ja tunnistamalla haitalliset kemikaalit kierrätysraaka-aineen hyödyntämisessä.

- Muovitiekartan (vuodelta 2018) päivitystyö käynnistynyt väliarvoinnin pohjalta.
- Päivityksestä vastaa muovitiekartan yhteistyöverkosto ympäristöministeriön johdolla.
- Työn lopputuloksena on yhteistyöverkoston ehdotus muovitiekartan jatko- ja kehittämistoimista.
- Muovitiekartan päivitys kytkeytyy tiiviisti SYKE:n valmistelemaan Muovi Life -hankkeeseen, jonka puiteohjelmana muovitiekartta toimii.

EU:n kiertotalouden toimintasuunnitelma: käsittelyssä + ehdotuksia odotellaan

- **Akkuasetus 2020**
- **Ympäristöväittämiä koskeva ehdotus**
14.12.2021
- **Kestävää tuotepolitiikkaa koskeva aloite**
14.12.2021
- **Jätteen siirtoasetuksen muutosehdotus 2021**
- **Tekstiilistrategia 2021**
- Pakkaus- ja pakkausjätedirektiivin muutosehdotus 2022 (alku)
- RoHS-direktiivin, romuajoneuvodirektiivin ja puhdistamolietedirektiivin arviointiprosessit => ehdotukset vuodelle 2022?
- Moninaista muovista:
  - Toimintakehys biopohjaisille muoveille sekä biohajoaville ja kompostoituville muoveille 2021
  - Mikromuovien rajoittaminen, tahatonta pääsyä koskevat toimenpiteet 2021
  - Kierrätysmuovien osuutta koskevat pakolliset vaatimukset keskeisille tuotteille 2021
- Rakennettua ympäristöä koskeva strategia 2021
- Jäteöljyjä koskeva lainsäädännön tarkistus 2022
- EU:n kv-työ, kuten keskustelut kv-muoviroskasopimuksen ja luonnonvarojen hallintaa koskevien sopimusten käynnistämiseksi
- Etc.

Budjettiriihi: Kiertotalouden edistäminen (1/3)

- **Toteutetaan kiertotalouden edistämishjelma**
  - piti sisällään lisärahoitusta YM:lle
  - *rahoitusta myös TEMillä*
  - *Elpymisvälineen rahoitus (RRF), aluerakennerahat, Ilmastorahasto, BF jne.*
- **Laaditaan maaliskuuhun 2022 mennessä kokonaisuus, jonka tavoite on vähentää jätteenpolton päästöjä sitovasti kolmanneksen – kova tavoite & tiukka aikataulu**
  - Valmistellaan **yhdyskuntajätteitä polttavien laitosten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi vapaaehtoinen sopimus eli ns. green deal**. Sopimuksen tavoitteena on jätteenpolton päästöjen kääntäminen laskuun vaikuttamalla koko jätearvoketjuun.
    - *VN-TEAS selvityksessä arvioitu jätteenpolton ohjauskeinoja (GD, vero, päästökauppa)*
      - https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162690/VNTEAS_2021_08.pdf?sequence=4
    - *Neuvottelut käynnistetään ASAP - arvoketjun keskeiset toimijat mukaan*
  - Arvioidaan tarve edistää tavoitetta **jätteenpolton verolla**.
  - **Pilotoidaan CCS/CCSU-tekniikoita hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi jätteenpolton yhteydessä.**

Budjettiriihi: Kiertotalouden edistäminen (2/3)

- **Jäteveron veropohjaa** laajennetaan vuoden 2023 alusta alkaen
- Tarkemmista yksityiskohdista päätetään kevään 2022 kehysriihessä valmisteilla oleva selvitys huomioon ottaen
  - Taustalla [järtevero FCG:n taustaselvitys](#) -> jatkoselvitys käynnistymässä, valmistuu 2/2022
  - Suppea versus laaja veropohjan laajentaminen – vaikutusarviot
- Kierrätysmuovin kysynnän lisäämiseksi **selvitetään kierrätetyn muovin käyttövelvoite muoviteollisuudelle.**
  - Käynnistettäneen selvitys käyttövelvoitteesta laajemminkin (kansallinen, EU) – tapaustarkasteluna muovi?
- Tuetaan muovin **kemiallisen kierrätyksen tutkimusta, kehitystä ja tuotannollisia investointeja.**
- Laaditaan alan kanssa **green deal muovin kierrätyksen edistämiseksi.**
  - Neuvoteltavana muovituotteiden kulutuksen vähentämiseen tähtäävä GD.

Budjettiriihi: Kiertotalouden edistäminen (3/3)

- Käynnistetään VNTEAS-hanke, jonka tavoitteena on kehittää elintarvikkeiden ja muiden kulutustuotteiden elinkaaripäästöjen arviointia **kulutusverotuksen suuntaamiseksi ilmasto- ja ympäristövaikutukset huomioivaksi**
- **Kierrätysteollisuus** siirretään **teollisuuden sähköveroluokkaan** vuoden 2022 alusta alkaen.
- LISÄKSI esimerkki poikkisektoriaalisista toimista
  - Tuetaan **julkisilla hankinnoilla** Suomen hiilineutraalisuustavoitetta 2035 ja kiertotalouden toteuttamista.
    - Selvitetään mahdollisuuksia sisällyttää **hankintalainsäädännön tavoitteisiin** velvoite huomioida ilmasto-, ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat. Hyödynnetään **innovatiivisia julkisia hankintoja** ja **green dealeja** vähäpäästöisyyttä edistävien toimien kannustimien luomiseksi ja riskien vähentämiseksi.

UTU eli uusiomateriaalien tuotteistaminen – työryhmä

TEHTÄVÄT – FOKUKSESSA EOW JA SIVUTUOTTEET

- kartoittaa kokemuksia ja seuraa tapauskohtaiseen päätöksentekoon liittyvää hallintokäytäntöä
- **tarkastella tapauskohtaisen jätteen luokittelun päättymistä ja sivutuotteeksi luokittelua koskevan päätöksenteon menettelyllisiä kehittämisvaihtoehtoja** (ml. tapauskohtaisen päätöksentekomenettelyn keventäminen ja keskittäminen yhdelle viranomaiselle) **ja tehdä esitys tätä koskevista lainsäädäntömuutostarpeista**
- arvioida tarvetta ja toimintatapoja kansallisten jätelajikohtaisten EoW-asetusten säätämiseksi
- seurata EU:ssa tapahtuvaa kehitystä ja tarvittaessa tunnistaa vaikutuskohteita (esimerkiksi liittyen jätelajeihin, joiden osalta EU-harmonisointi olisi tarpeen tai hyödyllinen)

AIKATAULU

- väliraportti työn etenemisestä 30.6.2022 mennessä - päätöksenteon kehittämistä koskevat vaihtoehdot keskiössä

EoW-asetukset

KANSALLISESSA VALMISTELUSSA

- **Betonimurske-EoW** lähdössä ennakkonotifioitavaksi
  - annettaneen alkuvuodesta, voimaantulo keväällä
  - tekeillä ”soveltamismuistio”
- Valmisteilla mekaanista muovinkierrätystä koskeva asetusvalmisteltuun tähtäävä taustaselvitys
- Laatutietoa kerätään käsittelystä jätteenpolton kuonasta
- Lannoitteet (MMM)

EU VALMISTELUSSA

- Syyskuussa 2021 EoW- ja sivutuotetyöpaja
- Kirjallinen konsultaatio 6.10.2021 mennessä
- Vuoden 2021 loppuun mennessä priorisointilista
- Arviointikriteerit (yhdele) priorisoidulle jätevirralle vuoden 2023 puoleen väliin mennessä
- Yhteensä noin 2-3 vuotta valmiiseen komission asetukseen

Taksonomia-asetus ja delegoidut säädökset

- Taksonomia-asetus julkaistiin kesällä 2020 ja se tulee porrastetusti sovellettavaksi 2021-2022
- Ympäristötavoitteet ovat: ilmastonmuutoksen hillintä, ilmastonmuutokseen sopeutuminen, **vesi- ja merivarojen suojeleminen**, **kiertotalouden edistäminen**, **ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen** sekä **ekosysteemien ja biodiversiteetin suojeleminen**
  - Lisäksi DNSH-kriteerit (do no significant harm)
- Kiertotalouteen siirtyminen
  - Sisältää myös jätteet, tuotteet ja niiden turvallisuuden; perustana EU-lainsäädäntö (jätepuitedirektiivi ja REACH sekä muut jätteitä ja kemikaaleja sekä niiden käsittelyä koskevat säädökset); jätehierarkia perustana
  - Tavoitteena luonnonvarojen, ml. raaka-aineet, sivutuotteet ja sekundaariset raaka-aineet, tehokas käyttö
  - Tuotteiden käyttöiän pidentäminen, korjattavuuden ja uudelleen käytettävyyden parantaminen
  - Tuotteiden ja materiaalien sisältämien haitallisten aineiden vähentäminen, koko niiden elinkaaren aikana
- Taksonomiafoorumin kriteeriluonnos ns. neljän muun ympäristötavoitteen osalta
  - Luonnos sisältää 27 toiminnolle kiertotalouskriteerit
  - Kiertotaloudelle ei ole määrällistä ja kattavaa EU:n tavoitetasoa, tavoitetaso perustuu useisiin julkaistuihin strategioihin ja tavoitteisiin

Kiitokset!

puh. 050 461 8652

anna-maija.pajukallio@gov.fi

<https://ym.fi/kiertotalous>

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

